

LUNDS
UNIVERSITET

Kolon: ett informations- strukturerande tecken

ALEXANDER KATOURGI, SOL, LUNDS UNIVERSITET

Kolon och informationsstruktur

- Kolon brukes også foran oppramsinger, eksempler, spesifiseringer og forklaringer. (norska Språkrådet 2015.)
- Kolon används före uppräknningar, exempel, förklaringar, specificeringar och sammanfattningar. (svenska Språkrådet 2017.)
- [Kolon] pekar framåt och betyder alltså ungefär:
Läs vidare! Här följer kompletterande information. (Strömquist 2019:39.)
- [T]he preamble of the sentence until the colon can build up some expectancy on the reader's part towards introducing the idea, object, etc. mentioned in the follow-up [...] Such usages, especially when they introduce an NP, contain part of the informational focus of the sentence. (Say 1998:37.)
- Der [Doppelpunkt] gliedert eine Äußerung in einen thematischen und einen rhematischen Teil und markiert die Grenze zwischen diesen Bereichen. [Kolon delar in ett yttrande i en tematisk och en rematisk del och markerar gränsen mellan dessa områden.] (Karhahio 2003:188)

Informationsstruktur

- Pragskolan (bl.a. Mathesius 1975): Det komplementära paret tema (det satsen handlar om) och rema (det som utsägs om temat)
- Erteschik-Shir 1997: Det uteslutande paret topik (yttrandets utgångspunkt) och fokus (den nya informationen)
- Molnár 1998: De separata komplementära paren topik–kommentar respektive bakgrund–fokus.
- É Kiss 1998: de två fokusen informationsfokus (ny information) och identifikationsfokus (specificerar en delmängd av en kontextuellt given mängd)

Kolonstrukturen

- Kolon följs av en fras som specificerar ett korrelat i föregående sats (Nunberg 1990) – *identifierande predikativ (inkl. apposition)*
 - Den kommer att finnas i fem färger: grön, vit, blå, rosa och gul.
 - Förutom Bolsjojstjärnan har ytterligare två män gripits: en som tros ha utfört själva överfallet och en chaufför som misstänks för medhjälp.
- Kolon kan också följas av en sats som modifieras eller rubriceras av det föregående (Karhiahö 2003, Dahl 2015) – *talaktsbestämning (inkl. vokativ)*
 - Kort sagt: Systemet – hela skiten – är åt helvete.
 - Ett annat exempel: När en lastbil kör på vägar i Helsingborg klassas motorljudet som trafikbuller.
- Kolon avgränsar för- eller efterfält från den inre satsen, och vid efterfält kan satsen ibland sakna synligt korrelat (Nunberg m.fl. 2002, Bredel 2008)
 - Den sista dagen Margarethas mamma var hemma skrev hemtjänsten ∅ i boken: "9.49. Personal har frågat om mat till henne. Hon har sagt, hon behöver inte mat i dag."
 - En fråga blir ∅: I kampen om väljarna, kommer FP, C, och KD att fortsätta stå bakom Moderaternas försvarspolitik?

Fokus i efterledet

- Den kommer att finnas i fem färger: grön, vit, blå, rosa och gul.
topik informationsfokus identifikationsfokus
- Den kommer att finnas i fem färger.
De fem färgerna [som den kommer att finnas i] är grön, vit, blå, rosa och gul.
topik identifikationsfokus
- *Den kommer att finnas i fem färger: telefonen.
topik identifikationsfokus
- Den kommer att finnas i fem färger vid lansering: grön, vit, blå, rosa och gul.
informationsfokus identifikationsfokus
- *Vid lansering kommer det att finnas fem färger för den: telefonen.
topik fokus

Fokus i efterledet

- En match återstår: finalen mot Spanien.
 - En match återstår.
 - Finalen mot Spanien återstår.
 - ?Finalen mot Spanien återstår: en match.
 - En match, finalen mot Spanien, återstår.
 - En match återstår. Den match som återstår är finalen mot Spanien.

Topik

Fokal topik

- En match återstår: finalen mot Spanien.

Snävt informationsfokus

Snävt identifikationsfokus

Diskurstopik i förledet

- Med andra ord: Grekland är numera ett u-land (även om själva ordet "emerging market" bäst översätts med tillväxtmarknad, det ekonomiska begrepp som beskriver marknader i u-länder).
- Till sist: Petra Marklund är också klass. Precis som Lisa Nordén. Och Toini Gustafsson Rönnlund fick hederspris. Mycket välförtjänt. Tackade för att en kvinna uppmärksammades – och tänkte på Assar. Det gjorde vi också. Idrott är kärlek. Precis som kärleken till idrotten.
- Frågetecken: Kan Robert Rosén hitta tillbaka till AIK-formen? Har lyckats bra med transatlanter tidigare, fortsätter det då laget har flest av alla i SHL? Möjligen ett litet frågetecken för målvakterna.
- Sverker: "Det är vid citypalatset Norrmalmstorg och det har sannerligen genomgått förändringar".
- Sverige håller då ut maximalt en vecka, enligt ÖB: "Ja, sedan är våra resurser nedkörda på sådant sätt att motståndskraften inte är så stor längre."

Satsbindning

- Mexikanerna skulle transportera kokain till USA: Félix Gallardo kände till gränserna och kanalerna var öppna för honom.
- Han är liksom inte rädd för att slita sönder saker: får han en galen idé måste han prova den.
- Sverige håller då ut maximalt en vecka, enligt ÖB: "Ja, sedan är våra resurser nedkörda på sådant sätt att motståndskraften inte är så stor längre."
- Meddelandet andas lika mycket rent skämt som en naiv hyllning till Nordkoreas ledare: "Till vår hjälp kommer en regering berömd i vår del av världen för att fängsla människor för sina åsikter och förbjuda tillgång till information."

Temaproggression och textbindning

- På mötet får styrelsen snart veta att planen att lägga ut mark tjänsterna har ett pris: En facklig konflikt kommer att bryta ut.

informationfokus

identifikationsfokus

Första satsens fokus = andra satsens topik

- På mötet får styrelsen snart veta att planen att lägga ut mark tjänsterna har ett pris. Priset är att en facklig konflikt kommer att bryta ut.

fokus

topik

identifikationsfokus

- Priset: en facklig konflikt kommer att bryta ut.
- På mötet får styrelsen snart veta att planen att lägga ut mark tjänsterna har ett pris: ∅ en facklig konflikt kommer att bryta ut.

Temaproggression och textbindning

- På mötet får styrelsen snart veta att det har ett pris att lägga ut marktjänsterna:
En facklig konflikt kommer att bryta ut.
- På mötet får styrelsen snart veta att planen att lägga ut marktjänsterna har ett pris om de inte sköter det snyggt: En facklig konflikt kommer att bryta ut.
- På mötet får styrelsen snart veta att planen att lägga ut marktjänsterna har ett pris om de inte sköter det snyggt: Alla måste få avgångsvederlag.
- På mötet får styrelsen snart veta att planen att lägga ut marktjänsterna har ett pris? om de inte sköter det snyggt?: Alla måste få avgångsvederlag?.
- På mötet får styrelsen snart veta att planen att lägga ut marktjänsterna har ett pris? om de inte sköter det snyggt?. Det vill säga att alla måste få avgångsvederlag?.

Temaproggression och textbindning

- ??På mötet får styrelsen snart veta att planen att lägga ut mark tjänsterna har ett pris: incheckningspersonal med mera.
- ??På mötet får styrelsen snart veta att planen att lägga ut mark tjänsterna har ett pris, det vill säga incheckningspersonal med mera.
- ?På mötet får styrelsen snart veta att det har ett pris att lägga ut mark tjänsterna: incheckningspersonal med mera.
- På mötet får styrelsen snart veta att det har ett pris att lägga ut mark tjänsterna, det vill säga incheckningspersonal med mera.

Sammanfattning

- Kolon markerar linjär temaprogession ($\text{fokus}_1 = \text{topik}_2$)
- Kolon markerar predikativ relation mellan två fokala led.
- '(Fokusledet) är följande'
- Ett ensamt led före kolon etiketterar det som följer, ofta flera meningar.
- Kolon möjliggör uteslutning av upprepad information
 - En match återstår. Den match som återstår är finalen mot Spanien.
 - En match återstår. Det är finalen mot Spanien.
 - En match återstår: finalen mot Spanien.
- Men löser inte befintlig semantisk ambiguitet
 - En match återstår efter gårdagens succé: den mot Spanien.

Litteratur

- Biber, Douglas & Gray, Bethany, 2016. *Grammatical Complexity in Academic English: Linguistic Change in Writing*. Cambridge.
- Dahl, Alva, 2015: *I skriftens gränstrakter: Interpunktionens funktioner i tre samtida svenska romaner*. Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet.
- Daneš, František, 1974: Functional Sentence Perspective and the Organization of the Text. I: František Daneš (red.): *Papers on Functional Sentence Perspective*. Mouton De Gruyter. S. 106–128.
- Döring, Sandra, 2015: Parentheticals are – presumably – CPs. I: Marlies Kluck m.fl. (red.) *Parenthesis and Ellipsis: Cross-Linguistic and Theoretical Perspectives*. Mouton De Gruyter. S. 109–146.
- É. Kiss, Katalin, 1998: *Identificational Focus Versus Information Focus*. I: *Language* 74:2. S. 245–273.
- Erteschik-Shir, Nomi, 1997: *The Dynamics of Focus Structure*. Cambridge University Press.
- Erteschik-Shir, Nomi, 2019: Stage Topics and Their Architecture. I: Valéria Molnár m.fl. (red.): *Architecture of Topic*. Mouton De Gruyter. S. 223–247
- Karhiaho, Izabela, 2003: *Der Doppelpunkt im Deutschen: Kontextbedingungen und Funktionen*. Tyska institutionen, Göteborgs universitet.
- Mathesius, Vilém, 1975: *A Functional Analysis of Present Day English on a General Linguistic Basis*. Mouton De Gruyter.
- Molnár, Valéria, 1998: Topic in Focus: On the Syntax, Phonology, Semantics and Pragmatics of the So-Called “Contrastive Topic” in Hungarian and German. I: *Acta Linguistica Hungarica* 45. S. 89–166.
- Molnár, Valéria, 2003: “C”. I: Lars-Olof Delsing m.fl. (red.) *Grammar in Focus: Festschrift for Christer Platzack*, vol. 2. Institutionen för nordiska språk, Lunds universitet. S. 235–248.
- Nunberg, Geoffrey, 1990: *The Linguistics of Punctuation*. CSLI, Leland Stanford Junior University.
- Språkrådet. 2015: Skriveregler: *Kolon*. (Webbplats). Hämtat 2021-11-04.
- Språkrådet, 2017: *Svenska skrivregler*, 4 uppl. Liber.
- Strömquist, Siv, 2019: *Skiljeteckensboken: Skiljetecken, skrivtecken och typografiska grepp*, 2 uppl. Morfem.